

Mnenje Evropskega odbora regij – Novi evropski program za inovacije

(2023/C 79/09)

Poročevalec:	Markku MARKKULA (FI/EPP), predsednik regije, Helsinki
Referenčni dokument:	Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Novi evropski program za inovacije COM(2022) 332 final

POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ (OR),

Zakaj je ta program ključnega pomena? Program za inovacije lahko bistveno prispeva k pospešitvi preobrazbe.

1. pozdravlja novi evropski program za inovacije za spodbujanje inovativnega razmišljanja in ukrepov za inovacije s ciljem, da bi Evropa prevzela vodilno vlogo v znanosti, industrijski bazi, dinamičnih ekosistemih zagonskih podjetij, pogojih za inovacije in naboru talentov. OR poudarja, da je mogoče ambiciozne cilje inovacijske politike EU doseči s preprečevanjem razdrobljenosti in usklajevanjem vplivnih ukrepov z učinkovitim sodelovanjem med industrijo, akademskim svetom, socialnimi pobudami ter regionalnimi in lokalnimi upravami na lokalni, regionalni in medregionalni ravni, da bi obravnavali družbene izzive, ki jih prinašajo podnebne spremembe, potreba po večji odpornosti na zdravstvene grožnje in digitalna preobrazba, če jih navedemo le nekaj;
2. vendar meni, da bi bilo treba v tem sporočilu predlagati nova področja in bolj poglobljen pristop k inovacijam v evropskih politikah. V obdobju številnih izzivov (globalizacija, okolje, zdravje, staranje prebivalstva, odseljevanje z velikih podeželskih območij in mir/vojna) bi morala Komisija izhajati iz izkušenj iz teh kriz, razmišljati izven kalupa in med drugim začeti razpravo o vrsti inovacij, ki jih odporna evropska družba potrebuje. Posebej pomembno se je bolj osredotočiti na družbene in socialne inovacije, tako tiste, ki so neposredno povezane z omenjenimi izzivi, kot tudi druge, na primer na področju zaposlovanja, zlasti mladih;
3. predlaga, naj Evropska komisija k novemu evropskemu programu za inovacije čim prej doda in vključi dopolnilne ukrepe, ki se osredotočajo na družbena, socialna in energetska vprašanja, da bi z njimi pospešila družbene spremembe v smeri trajnostne rasti;
4. poudarja, da morajo politični ukrepi za odpravo dveh inovacijskih razkorakov vključevati jasne cilje: na številnih področjih inovacijske politike Evropa močno zaostaja za svetovnimi vodilnimi silami – ZDA in Azijo –, v EU, kjer v številnih regijah ni dovolj temeljito upoštevan ključni pomen inovativnosti, pa so najuspešnejše regije do devetkrat bolj inovativne od najmanj uspešnih; opozarja, da vse regije nimajo enakih tehničnih, človeških in finančnih virov za izboljšanje svoje inovacijske uspešnosti;
5. poudarja, da izvajanje novega programa za inovacije zahteva radikalnejše ukrepe, kot jih EU običajno sprejme v svojih vseevropskih političnih pobudah, in da morajo biti inovacijski procesi bolj sistematični in pripravljeni prevzeti tveganje. Cilj mora biti jasen, realističen, ambiciozen in merljiv: podvojiti učinek in prepoloviti čas prenosa;
6. poudarja, da mora biti program za inovacije za celotno EU ključni signal za izvajanje takojšnjih in dolgoročnih konkretnih učinkovitih ukrepov za odpravo inovacijskih razkorakov ter spodbujanje lokalnih in regionalnih inovacijskih ekosistemov;

7. se strinja z Evropsko komisijo, da novi val inovacij, visokotehnološke inovacije, ki temeljijo na naj sodobnejši znanosti, tehnologiji in inženirstvu, pogosto združujejo napredek na fizičnem, biološkem in digitalnem področju ter imajo potencial za preobrazbene rešitve pri soočanju z globalnimi izzivi. Poudarja, da mora biti namen tega novega vala pospešiti multidisciplinarnе procese soustvarjanja, ki bodo povečali družbene ⁽¹⁾ in socialne ⁽²⁾ inovacije, da bi izboljšali blaginjo in dobro počutje posameznikov in skupnosti, ter da bodo ti ukrepi močno upoštevali človeške vidike, da bi Evropa imela več koristi od razvoja univerzalnega podjetniškega vodstvenega duha;

8. pozdravlja priznanje pilotnega ukrepa Partnerstva za regionalne inovacije (PRI) in, natančneje, priznanje njegove vloge pri spodbujanju povezanih regionalnih visokotehnoloških inovacijskih dolin, ki povezujejo več regij, in medregionalnih naložb v inovacije;

9. obžaluje, da je Evropska komisija zamudila priložnost, da poudari potrebo po močni povezavi med lokalnimi inovacijskimi ekosistemi in evropskim raziskovalnim prostorom prek njegovih vozlišč ⁽³⁾;

10. poziva Evropsko komisijo in države članice EU, naj v okviru akcijskega načrta za evropski raziskovalni prostor (ERA) pospešijo vzpostavljane vozlišč ERA, da partnerstva in ukrepi na področju raziskav, razvoja in inovacij postanejo prednostna področja na dnevnem redu lokalnih in regionalnih političnih voditeljev;

Zakaj so inovacije in vodilna vloga EU na področju inovacijsko intenzivne tehnologije zdaj nujnejše kot kdaj koli prej?

11. poudarja potencial Evrope, da postane vodilna v svetu na področju inovacij na naslednjih področjih: obnovljivi viri energije, nizkoogljični vodik, baterije, digitalne tehnologije, brezpilotni zrakoplovi in umetna inteligenca, visokozmogljivostno računalništvo, proizvodnja in oblikovanje polprevodnikov, industrijsko skupno dobro, zdravje in hrana, javno naročanje inovativnih rešitev ter sodelovanje med industrijo in univerzami v okviru programov EU. OR poudarja tudi, da so podjetja EU vodilna v svetu na področju zelenih patentov visoke vrednosti in zelenih patentov v energijsko intenzivnih panogah. Poleg tega se v EU izda petina vseh vrhunskih znanstvenih publikacij na svetovni ravni. Da bi EU postala vodilna v svetu na področju raziskav, razvoja in inovacij, pa je treba dosledno izvajati številne ambiciozne instrumente politike;

12. poudarja, da je uspeh mogoče doseči le s povezanimi lokalnimi/regionalnimi ukrepi in da Evropa pri financiranju celotnega inovacijskega procesa še vedno zaostaja za ZDA in Kitajsko. Zasebne naložbe rastejo hitreje kot drugje, vendar so evropski vlagatelji tveganege kapitala v primerjavi z ameriškimi in kitajskimi še vedno razmeroma nenaklonjeni tveganju, ko gre za znatne naložbe;

13. poziva k uporabi spoznanj iz prejšnjih dvanajstih programov EU za inovacije v zadnjih desetletjih, ki niso dovolj spremenili vzorca inovacij glede

- prehoda na ciljno usmerjeno ustvarjalnost ter kulturo inovacij,
- prehoda s preveč zaprtih grozdov na resnično odprte inovacijske ekosisteme,
- razvoja podjetniškega vodstvenega duha,
- spodbujanja posebnih programov že v šolah s posebnim poudarkom na ženskah in dekletih,
- ohranjanja osredotočenosti na zagonska podjetja na račun podjetij v razširitveni fazi in rastočih podjetij,

⁽¹⁾ Priročnik Partnerstev za regionalne inovacije (PRI Playbook) – Potreba po družbenih spremembah in uporabi družbenih inovacij kot enega od instrumentov.

⁽²⁾ Opredelitev socialnih inovacij, ki jo uporablja OECD (<https://www.oecd.org/regional/leed/social-innovation.htm>).

⁽³⁾ Opozoriti je treba, da je Evropski svet novembra 2021 pripravil 20 prednostnih ukrepov, od katerih je eden (Oblikovanje regionalnih in nacionalnih raziskovalnih in inovacijskih ekosistemov za izboljšanje regionalne/nacionalne odličnosti in konkurenčnosti) izpostavil potrebo po opredelitvi in pilotni izvedbi vozlišč evropskega raziskovalnega prostora (ERA) za vzpostavitev konkurenčnih ekosistemov raziskav in inovacij po vsej EU, da bi odpravili teritorialne vrzeli ter olajšali gibanje talentov in pretok naložb.

- izboljšanja upravljanja znanja, usklajevanja in sinergij med projekti,
- sodelovanja z lokalnimi/regionalnimi inovacijami ter lokalnimi in tematskimi ekosistemi,
- primerjalne analize in primerjalnega učenja dobrih praks in konceptov systemskega preoblikovanja na svetovni ravni,
- izmenjave sinergij in znanja med programi EU in drugimi pobudami za odpravo inovacijskega razkoraka,
- oblikovanja evropskih partnerstev ter upravljanja na več ravneh in systemske preobrazbe,

14. spodbuja mesta in regije, naj sprejmejo ciljno usmerjen pristop k reševanju ključnih družbenih izzivov in opredelijo svoje naloge, kot so časovni in akcijski načrti tako za zeleni dogovor na lokalni ravni kot za digitalizacijo. Pri tem bi morali upoštevati regionalne strategije pametne specializacije ter uporabljati javne in zasebne instrumente financiranja na ravni EU ter na nacionalni, regionalni in lokalni ravni. Nujno je treba povečati sinergije med Evropskim skladom za regionalni razvoj (ESRR), programom Digitalna Evropa in programom Obzorje, zlasti zato, da bi okrepili sodelovanje med MSP, univerzami, tehnološkimi središči ter raziskovalnimi in inovacijskimi organizacijami. Krepitev mreže evropskih vozlišč za digitalne inovacije pomaga pri oblikovanju regionalnih inovacijskih ekosistemov ter vzpostavljanju evropskih koridorjev in mrež za doseganje vodilnega položaja v svetu;

15. opozarja na uspešne pobude in najboljše prakse mest in regij, vključno s kampanjami EU z OR, kot so dialogi z državljani, inovacijski tabori, evropske podjetniške regije in regije projekta „Srečanje med znanostjo in regijami“, ki so pokazale, da lokalno delovanje prispeva k začetku dialoga, osredotočenega na izzive, z lokalnimi mrežami različnih akterjev, da bi premagali institucionalne in miselne ovire pri reševanju družbenih izzivov;

16. opozarja, da je inovacijsko intenzivna tehnologija usmerjena v družbeni napredek in da je treba upoštevati pojem družbene sprejemljivosti in uporabnosti. Za to je treba povečati javne in zasebne naložbe v raziskave, razvoj in inovacije, kar bo omogočilo tehnološko nevtralnost in preprečilo odvisnost od določene tehnologije. OR poudarja, da družbene inovacije zahtevajo sposobnosti za reševanje težav in podjetnost za odpravljanje motenj, da bi ustvarili vrednost ter preprečili nazadovanje in negativne stroške za družbo. Zato je treba pri izvajanju programa za inovacije nameniti večjo pozornost vsem deležnikom na področju raziskav, razvoja in inovacij, vključno z državljani, in širše tudi odnosu med znanostjo in družbo ter potrebnim procesom skupne izgradnje;

17. poudarja, da so svetovne mreže znanja in sodelovalno učenje bistvenega pomena, zato bi lokalni akterji, ki sodelujejo v mednarodnih mrežah, kot so globalno povezani znanstveniki, podjetja in nevladne organizacije, ustrezno znanje in morebitne rešitve od zunaj lahko vključili v lokalni okvir, kar bi tudi morali narediti;

18. poudarja, da imajo strategije pametne specializacije osrednjo vlogo pri krepitvi regionalnih inovacijskih ekosistemov za boljše spodbujanje trajnostne gospodarske rasti in reševanje družbenih izzivov s sodelovalnim pristopom od spodaj navzgor, ki je odvisen od okoliščin, in z najboljšimi raziskanimi rešitvami; pozdravlja prizadevanja mreže iz pobude Vanguard za vzpostavitev evropskih industrijskih vrednostnih verig na podlagi medsebojnega dopolnjevanja v okviru strategij pametne specializacije;

19. meni, da bi upravljanju inovacij morala koristiti raznolikost v vzorcih vodenja in upravljanja pri razvoju vedenjskih in upravljaljskih praks v podporo prehodu na podjetniško miselnost in učečo se družbo, ki bo delovala za vse generacije in prek vseh meja ter bo učinkovita pri sooblikovanju, sodelovanju, izmenjavi znanja in odločanju na podlagi dokazov;

20. meni, da ima raven EU, kadar so tehnološke rešitve za družbeni izziv široko podprte in dobro dokazane, kot tudi pri dvojnem zelenem in digitalnem prehodu, ključno vlogo pri ustvarjanju pogojev za širitev, souporabo in določanje standardov s poudarkom na namenu in učinku, pri čemer pa se je treba izogniti regulaciji, ki bi privedla do vezanosti na tehnologijo. To podporo je mogoče razviti z okrepljenim sodelovanjem državljanov in z različnimi komunikacijskimi instrumenti;

21. opozarja, da se v regijah in industrijskih sektorjih povečuje povpraševanje po soustvarjanju namenskih inovacijskih politik ter da to zahteva hitrejši napredek na področjih inovacijsko intenzivnih tehnologij, zelenega in digitalnega prehoda ter ciljev trajnostnega razvoja;

Vrsta inovacij: lokalne, strukturne, preobrazbene, s poudarkom na učinku

22. ponovno poudarja, da mora evropska inovacijska politika skupaj z evropsko raziskovalno politiko poskrbeti za razpoložljivost visokokakovostne znanosti za spodbujanje inovacij ter pomagati družbi in podjetjem pri obvladovanju kriz in izzivov, s katerimi se danes soočajo v vseh mestih in regijah EU. Nadalje poudarja stalno pomembno vlogo evropskega financiranja regij prek ESRR in Sklada za pravični prehod. Poziva vlade držav članic ter lokalne in regionalne oblasti, naj upoštevajo izjavo Evropske komisije⁽⁴⁾, da regulativni okvir za obdobje 2021–2027, ki ureja sklade kohezijske politike v okviru deljenega upravljanja in sklade z neposrednim upravljanjem, omogoča večje sinergije med ESRR in programom Obzorje Evropa;

23. ugotavlja, da skupni akcijski načrt Evropske komisije in OR na področju raziskav, inovacij, izobraževanja in s tem povezanih politik za povečanje vseevropskih tokov znanja in sodelovalnega učenja pri oblikovanju politik ponuja priložnosti za opolnomočenje raziskovalcev, podjetnikov in civilne družbe, da bi utrdili svoje regionalne raziskovalne in inovacijske ekosisteme ter postali sestavni del vseevropske mreže odličnosti;

24. poudarja, da financiranje EU iz mehanizma za okrevanje in odpornost (zlasti za okrevanje po pandemiji COVID-19 in za gospodarsko prenavo) in iz Sklada za pravični prehod (namenjeno predvsem podpori premogovniškim regijam in drugim območjem, ki jih je prehod na podnebno nevtralnost najbolj prizadel) še ne more v celoti vplivati na spodbujanje inovacij, predvsem zato, ker so sedanji postopki koriščenja sredstev zelo počasni, zanje pa veljajo stroga pravila EU o državnih pomočih;

25. poudarja vlogo lokalnih in regionalnih oblasti ter OR, ki državljanom in njihovim demokratično izvoljenim predstavnikom omogočajo, da vplivajo na usmeritev in namen inovacij ter razvijajo rešitve kot inovatorji-uporabniki. Pri tem je pomembno lokalnim in regionalnim oblastem pomagati in jih podpirati na vse možne načine, da bodo dobro pripravljene za podpiranje inovacij na lokalnih ravneh;

26. poudarja, da je treba bolje povezati program za inovacije in agendo za boljše pravno urejanje z uporabo nedavnih ugotovitev mreže RegHub o javnih naročilih⁽⁵⁾, odpravljanjem ovir za javne naložbe⁽⁶⁾ ter vključevanjem akterjev lokalnega in regionalnega razvoja v iskanje inovativnih regulativnih rešitev, ki spodbujajo inovacije. Pri tem je pristop, ki upošteva industrijsko in družbeno skupno dobro, bistven za povezovanje obeh programov;

27. v zvezi z raziskovalno politiko EU, programom politike ERA in forumom ERA poziva, naj bo odločanje bolj odprto in naj se državljanom omogoči, da dejavno prispevajo in so akterji, pri čemer je treba v celoti upoštevati prispevek OR in regionalno povezanih deležnikov. To pomeni, da bi se pri izbiri izzivov, s katerimi se bo EU spoprijela, bolj osredotočili na pomen znanosti in inovacij za javnost, hkrati pa zagotovili javno podporo za nadaljnji razvoj in izvajanje;

Posebne točke o petih vodilnih področjih

Vodilna pobuda glede financiranja visokotehnoloških podjetij v razširitveni fazi

28. ugotavlja, da ima večina evropskih držav delujoč finančni trg, ki temelji na trgih tveganega in zasebnega kapitala, ki jih podpirajo nacionalne vlade, ter da bi moral predlagani sklad Evropskega sveta za inovacije (EIC), ki zagotavlja javna nepovratna sredstva in naložbe potrpežljivega lastniškega kapitala, trgu prinesiti dodatno vrednost in preprečiti motenje obstoječega;

⁽⁴⁾ Bruselj, 5.7.2022; C(2022) 4747 final, Priloga k Sporočilu Komisiji o odobritvi vsebine osnutka obvestila Komisije o sinergijah med programi ESRR in programom Obzorje Evropa.

⁽⁵⁾ <https://cor.europa.eu/en/engage/Documents/RegHub/report-consultation-01-public-procurement.pdf>

⁽⁶⁾ <https://cor.europa.eu/en/engage/Documents/RegHub/RegHub%20report%20on%2021%20century%20rules.pdf>

29. poudarja, da je treba financirati pobude, ki ustvarjajo ugodne pogoje za to, da nova in inovativna tehnološka podjetja še naprej delujejo v svojem lokalnem okolju ter pri tem uporabljajo sinergije in se dopolnjujejo z drugimi lokalnimi deležniki, kot so raziskovalne organizacije in druga podjetja;

30. meni, da bi morale močnejše povezave med raziskavami in inovacijami vključevati učinkovito razširjanje rezultatov projektov, ki se izvajajo v okviru raziskovalnega programa Obzorje, s posebnim poudarkom na njihovi vrednosti za izboljšanje regionalnih inovacijskih ekosistemov in trikotnika znanja (raziskave, izobraževanje in inovacije) ter za vsakdanje življenje mest, regij in državljanov, zlasti pri zaposlovanju in dobrem počutju. Poudarja, da je treba rezultate raziskovalnih projektov v okviru programa Obzorje učinkovito razširjati na njegovih portalih z odprtimi podatki;

31. ponovno potrjuje, da Evropski svet za inovacije in njegov portfelj nista dobro poznana med industrijskimi panogami, zagonskimi podjetji, podjetji v razširitveni fazi ter malimi in srednjimi podjetji po vsej Evropi. Dostop do njegovih storitev bi moral biti lažji in moral bi biti enostavnejši za uporabo;

32. poziva, naj bo sklad EIC spodbujevalec z dolgim, vendar omejenim časovnim okvirom, in naj se uspešni izstopi najprej dosežejo z javnimi ponudbami;

33. predlaga osredotočanje na nova podjetja in ekosisteme, ki zahtevajo zelo velike dolgoročne naložbe, kot so baterije za električne avtomobile, vodik in polprevodniki, ki neposrednega zasebnega financiranja običajno ne pritegnejo dovolj zgodaj. Preobrazbene naložbe zahtevajo „potrpežljivo“ javno financiranje, medtem ko zasebno financiranje v glavnem spodbuja „tržne“ inovacije;

34. poudarja, da sta ustvarjalna napetost in ustvarjalno uničevanje učinkoviti sredstva za izumljanje nečesa popolnoma novega ter soustvarjata potencialne prelomne pobude. To zahteva delno uporabo financiranja EU za zadrževanje, privabljanje in reorganizacijo talentov in virov iz visokokakovostnih pobud tržnega gospodarstva, ki so podobne izzive obravnavale z dolgotrajnimi poslovno usmerjenimi in/ali javno-zasebnimi partnerstvi;

35. opozarja, da mora Evropa pospešiti celoten inovacijski proces na terenu, in sicer s presejanjem ustvarjalnih zamisli, eksperimentiranjem, preskušanjem, izdelavo prototipov, primerjalnim učenjem in širitvijo obsega. Evropska komisija bi morala pokazati svojo inovativnost z oblikovanjem novih možnosti financiranja lokalnih dejavnosti, ki kažejo na svetovni potencial v začetni fazi. Te sheme financiranja EU bi spodbujale nacionalno in regionalno financiranje izvedljivosti, vključno z aktivno uporabo kohezijskih sredstev;

36. poziva Evropsko komisijo, naj prevzame vodilno vlogo in največji strukturni problem na delniškem trgu rešuje tako, da podjetjem, ki kotirajo na borzi, omogoči izdajanje novih delnic in njihovo prodajo na trgu brez obremenjujočega postopka izdaje delnic;

37. poudarja, da je uspeh vsakega programa za inovacije odvisen od stalne zmogljivosti za zamenjavo starih proizvodov in storitev z novimi, vendar bi bilo treba njihove prelomne učinke obravnavati s sooblikovanjem in skupno izgradnjo, da se zagotovi dolgoročna sprejemljivost, tudi s sodelovanjem lokalnih in regionalnih akterjev;

Vodilna pobuda za omogočanje visokotehnoloških inovacij s prostori za eksperimentiranje in javnim naročanjem

38. poudarja pomen procesa odprtega odkrivanja in se sklicuje na sklop raziskav in preizkušenih metod za usmerjanje in upravljanje postopkov sodelovanja na več ravneh in eksperimentiranja v okviru korenite systemske preobrazbe. Priznava, da je treba izboljšati strokovne zmogljivosti in delovna mesta, da bi ta postala učna okolja, ki prinašajo izvedljive zamisli. V ta namen je treba ustvariti ugodne pogoje za zaupanje in eksperimentiranje v skupnih projektih z odobreno vizijo, cilji, strategijami in akcijskimi načrti;

39. poudarja, da je treba v okviru pristopa, ki temelji na sodelovanju na več ravneh, rešitve za lokalne probleme v večini primerov razvijati skupaj z vsemi deležniki četverne vijačnice, povezano in v resničnem okolju. Ta razvoj bo na poti do inovacij privedel do hitrega učenja, razširitve in hitrih popravkov, medtem ko se določeni deli usklajevanja in spremljanja

izvajajo v obliki nadregionalnih mrež. Namen je prepoznati, kaj je mogoče, in povečati pričakovanja glede tega, tako da „nemogoče postane mogoče“, nato pa primerjati alternativne prakse, da bi ocenili in spoznali uspešne in neuspešne načine eksperimentiranja ter spodbujali razširjanje in uvajanje inovacij zunaj njihovega prvotnega okvira;

40. ponavlja, da sta ustrezen nadzor in spremljanje inovacij bistvena za učinkovito izvajanje politik. Opozarja ⁽⁷⁾ na uporabo in nadaljnji razvoj regionalnega sistema inovacijskih kazalnikov za lokalizirane regionalne politike ter želi spomniti, da je to bistveno orodje za primerjavo sprememb v uspešnosti regionalnih inovacijskih politik in organizacijo procesov primerjalnega učenja med regijami, s katerim lahko izboljšamo regionalne inovacijske ekosisteme in pametno specializacijo;

41. poudarja, da so za obsežno eksperimentiranje potrebna evropska partnerstva v okviru programa Obzorje Evropa, uporaba inovativnih javnih naročil in podpora Evropskega sveta za inovacije v celotnem življenjskem ciklu inovacij, od zgodnjih faz raziskav do potrditve koncepta, prenosa tehnologije ter financiranja in razširitve poskusov, podjetij in zagonskih podjetij, da bi, kot vir navdih, uspeli pri pomembnih projektih skupnega evropskega interesa in vodikovih dolinah;

Vodilna pobuda za pospeševanje in krepitev inovacij v evropskih inovacijskih ekosistemih po vsej EU ter odprava inovacijskega razkoraka

42. predlaga, naj regionalne inovacijske doline skupaj z vodilnimi visokošolskimi institucijami postanejo bistveni spodbujevalci družbenih in industrijskih sprememb ter naj regijam s podobnimi področji specializacije omogočijo sodelovanje in izvajanje skupnih inovacijskih projektov. Za to bo potreben celovit, usklajen in decentraliziran sistem za spremljanje in ocenjevanje programov;

43. ugotavlja, da bodo za doseg zastavljenih ciljev program Obzorje Evropa (100 milijonov EUR) in medregionalne naložbe v inovacije (70 milijonov EUR) v okviru Evropskega sklada za regionalni razvoj omogočili dovolj sredstev le za prvotni okvir, ki ga je treba podpreti z bistveno večjimi prizadevanji in tem primernim financiranjem. Poziva Evropsko komisijo, naj razvije učinkovite sinergije med temi tokovi financiranja s pobudami, kot so partnerstva za regionalne inovacije in mreža evropskih vozlišč za digitalne inovacije;

44. pozdravlja učinkovite ukrepe Evropske komisije za spodbujanje regionalne razsežnosti v politiki EU in regionalnih inovacijskih ekosistemov, ki so ključni za krepitev konkurenčnosti Evrope in doseganje strateške avtonomije EU za pametno in trajnostno rast. Poudarja, da so visokošolske ustanove v središču regionalnih inovacijskih ekosistemov s trdno kulturo podjetništva in poslovanja. Visokošolske ustanove, zlasti univerze uporabnih znanosti in druge podobne visokošolske ustanove, ki se ukvarjajo z razvijanjem prakse v resnične življenju, morajo okrepiti svojo vlogo aktivnega gonila inovacij v regijah, skrbeti za usposabljanje nujno potrebnih strokovnjakov, privabljati nove talente, tudi na širšem območju, in omogočati prenos pomembnih tehnoloških inovacij v lokalno gospodarstvo;

45. poudarja pomembno vlogo poklicnega izobraževanja, ki se osredotoča na usposabljanje tehnikov in drugih v prakso usmerjenih strokovnjakov, za izvajanje tega programa inovacij;

46. poudarja temeljni izziv evropskega programa visokotehnoloških inovacij, ki mu primanjkuje spodbud, izkušenj in virov za vključevanje deležnikov v sistemski prehod. Potrebne so tudi spodbude, da bodo najboljše visokošolske institucije premagale odvisnost od nenehnega objavljanja ter lahko dale večji poudarek temu, kako obravnavati pereče velike družbene izzive in podpirati visokotehnološke inovacije in globalni prenos tehnologije v sodelovanju z industrijo;

47. predlaga, naj visokošolske institucije skupaj z drugimi akterji četverne vijačnice razvijejo vloge in odgovornosti strokovnih organizatorjev lokalnih ekosistemov, v katerih raziskovalci, študenti in podjetja skupaj preskušajo in testirajo nove tehnologije v sklopu nove podjetniške in inovacijske kulture;

⁽⁷⁾ CoR-517-2020.

48. ponovno poudarja pomen usmerjanja in financiranja pobud za odpravo obeh inovacijskih vrzeli, da bi omogočili globalna partnerstva odličnosti z več akterji in odprt dostop do njih tudi za partnerje iz manj uspešnih držav in regij. To je ključno za oblikovanje trdnejšega in skladnejšega inovacijskega ekosistema EU;

49. ponovno poudarja, da so vozlišča evropskega raziskovalnega prostora, ki povezujejo nosilce odločanja ter akterje na področju raziskav, razvoja in inovacij, idealen instrument za popolno priznavanje prednosti lokalnega pristopa k znanosti in inovacijam pri soustvarjanju novih rešitev za sedanje krize z regionalnim pristopom od spodaj navzgor;

50. priporoča, naj se v okviru evropske podjetniške mreže sprejmejo ukrepi za mednarodni prenos tehnologije in tehnološko sodelovanje na področju raziskav, razvoja in inovacij;

Vodilna pobuda za spodbujanje, privabljanje in zadržanje talentov na področju inovacijsko intenzivnih tehnologij

51. poziva k oblikovanju posebnega akcijskega načrta s spodbudami in ustreznim financiranjem, da bi visokošolske institucije spodbudili k dejavni vlogi pri reševanju glavnih družbenih izzivov, krepitvi evropskih visokotehnoloških inovacij, industrijskega sodelovanja in povezovanja ter usposabljanju talentov, ki jih potrebuje Evropa;

52. poudarja vlogo visokošolskih institucij in zlasti študentov kot posrednikov med zagonskim podjetjem in znanstveno miselnostjo ter partnerstev med univerzami in industrijo pri podpiranju visokotehnoloških inovacij in prenosa tehnologije. Visokošolske institucije bi morale postati gonilna sila strukturnih sprememb za pospešitev visokotehnoloških inovacij ter ustvarjanje, ohranjanje in zadrževanje talentov v Evropi. Pri tem bi lahko imela tehnološka vozlišča pomembno vlogo mediatorjev in posrednikov;

53. predlaga, naj najboljše visokošolske institucije, tako kot v ZDA, dajejo zgled pri spreminjanju miselnosti, potrebne za prehod v družbo, ki ceni podjetništvo, zagonska in rastoča podjetja, sodelovanje med univerzami in industrijo, inovacijsko intenzivno tehnologijo in reševanje družbenih izzivov;

54. ponovno potrjuje, da Evropski inštitut za inovacije in tehnologijo (EIT), njegove skupnosti znanja in inovacij ter njihovi portfelji še niso dobro znani v mestih in regijah, med študenti in državljani ter v akademskih krogih po Evropi;

Vodilna pobuda za izboljšanje orodij za oblikovanje politik

55. priporoča poglobitev razumevanja spremenljive narave inovacij pri oblikovanju lokalnih in regionalnih politik v okviru pobude za partnerstva za regionalne inovacije ter sodelovanja med Skupnim raziskovalnim središčem, GD RTD, GD GROW, GD REGIO in OR. To bi bilo treba storiti v sodelovanju z območji, ki so vključena v pilotni ukrep OR in Skupnega raziskovalnega središča (PRI), in z izkušenimi vseevropskimi mrežami, osredotočenimi na inovacije, kot so EARTO, ERRIN in ENoLL;

56. ugotavlja, da ta vodilna pobuda vključuje ukrepe, ki so zelo pomembni za regije in mesta. Strinja se z izjavami Evropske komisije o podpori regijam pri oblikovanju in izvajanju boljših inovacijskih politik ter predlaga pogajanja o skupnem izvedbenem načrtu, ki bo upošteval različne elemente inovacijskega programa in tega mnenja;

57. opozarja (vse regije), da novi program za inovacije pomeni bistveno in obsežno prizadevanje za soustvarjanje novih instrumentov za reševanje perečih družbenih izzivov, ki zahtevajo evropsko sodelovanje, in priporoča, da Evropska komisija uporabi partnerstva za regionalne inovacije in druga orodja za podporo mestom in regijam pri pripravi regionalnih programov za inovacije in pospeševanju inovacijskih ukrepov skupaj z deležniki;

58. se strinja, da je v podporo oblikovanju politik na podlagi dokazov treba opredeliti in uporabljati ključno terminologijo, kazalnike, podatkovno taksonomijo in primerljive podatkovne nize, ki bodo objavljeni na institucionalnih portalih odprtih podatkov, da bi olajšali dostop do njih, njihovo uporabo in vpogled vanje;

Naslednji koraki

59. predlaga, naj Skupno raziskovalno središče vzpostavi evropsko virtualno sodelovanje za izmenjavo, eksperimentiranje in preskušanje metod, orodij in praks v politikah in ukrepih na področju raziskav, razvoja in inovacij, ki jih lahko države članice, regije in občine uporabljajo pri oblikovanju in izvajanju svojih inovacijskih politik;
60. poudarja, da proces programa za inovacije zahteva redno ocenjevanje napredka in prilagajanja deležnikom;
61. poudarja, da je pri izvajanju novega evropskega programa za inovacije na lokalni in regionalni ravni ključnega pomena povečati sinergijo in sodelovanje med glavnimi pobudami EU ter prikazati, kako to poteka v praksi. Pri tem bi morale EU in vlade držav članic povečati sinergije pri uporabi različnih evropskih in nacionalnih virov financiranja, namenjenih zlasti krepitevi inovacijske baze mest in regij;
62. poudarja, da se morajo za okrepitev evropskega razvoja podjetij v razširitveni fazi politični voditelji na vseh ravneh zavezati, da bodo občutno bolj financirali raziskave, razvoj in inovacije ter s tem razširili možnosti za rast in vplivne odprte lokalne inovacijske ekosisteme po vsej Evropi. Pionirsko fazo je mogoče doseči s pomočjo pilotnih regij in mest v partnerstvih za regionalne inovacije;
63. priporoča poglobitev metodološkega razvoja za izvajanje procesov systemskega preoblikovanja na vseh ravneh upravljanja, osredotočenih predvsem na preobrazbene inovacije, potrebne za spopadanje s svetovnimi izzivi. Eden od ciljev je, da se v procesih preoblikovanja poveča uporaba najboljšega znanstvenega znanja. Drugi cilj je soustvarjanje praks na lokalni ravni za vodilno vlogo Evrope na področjih, kjer že danes prednjači, kot so zeleni dogovor, pristop dvojnega prehoda in krepitev strateške odpornosti;
64. poziva k soočanju s svetovno konkurenco za nadarjene posameznike in vodilno vlogo na področjih znanosti, tehnologije, inženirstva, matematike in inovacijskih zmogljivosti, po vzoru dveh pobud iz ZDA: nova pobuda Nacionalne znanstvene fundacije (NSF), imenovana Regional Innovation Engines (regionalni inovacijski motorji), je program, ki spodbuja in krepi inovacijske ekosisteme po vsej ZDA, program MIT za pospeševanje regionalnega podjetništva (REAP) pa je globalna pobuda, ki regijam pomaga pospešiti gospodarsko rast in socialni napredek s podjetništvom, ki temelji na inovacijah;
65. poudarja, da bo inovacijski program uspešen le, če se prepreči razdrobljenost in če se ukrepi učinkovito izvajajo. Evropa bo postala vodilna v svetu na področju znanosti, industrijske baze, dinamičnih zagonskih ekosistemov, pogojev za inovacije in baze talentov, kar bo ustvarilo ugodne pogoje za evropski zeleni dogovor in cilje trajnostnega razvoja OZN.

V Bruslju, 1. decembra 2022

Predsednik
Evropskega odbora regij
Vasco ALVES CORDEIRO
